
Sover bjørnen?

FRA FORENINGEN

AARSETH HP

Akademikerne fyller to år i oktober. Stiftelsen av den nye forhandlingssammenslutningen tente et håp om at Legeforeningen sammen med de andre langtidsutdannede i offentlig sektor skulle komme ut av den forhandlingshengemyren vi hadde vært i gjennom 20 år. Det skulle være slutt på at vi satt nederst ved bordet med luen i hånden og tok imot detsom var til overs når de andre hadde forsynt seg med sitt.

Er så Akademikerne blitt en organisasjon som kan innfri forventningene? Akademikernes styrende organer tror bestemt det. Medlemmene er imidlertid utålmodige. De ønsker å se resultater. De ønsker å se en aktiv organisasjon som ikke bareer på banen men som også fører ballen.

De to årene som er gått, har vært brukt på det indre liv. Akademikerne har derfor ikke vært så synlige som vi gjernes skulle ha sett. Det er imidlertid nødvendige prosesser som må føres når man skaper en ny hovedsammenslutning som etterstiftelsen har tatt opp åtte nye medlemsforeninger. De 13 som nå er med, har det felles at medlemmene har embetseksamen eller tilsvarende utdanning. Til tross for dette fellesskapet har medlemsforeningene forskjellig historie og til dels forskjellig kultur. Derfor har det vært nødvendig å bruke noe tid på det indre liv. Nå er tiden inne til å gå videre, til å bli synlig som en aktiv aktør i det spill som fører frem til forhandlinger og en eventuell fornyelse av hovedtariffavtaler. I dette spillet er vi ikke alene. Andre aktører har også legitime krav og behov som vi må ha forståelse for og vise respekt for, på samme måte som vi forlanger tilsvarende fra dem.

Det er ingen hemmelighet at Akademikerne mener hovedproblemet for oss har vært forhandlingsordningen. Både i stat og kommune har man lønssystemer som gjør det mulig å bruke differensiert lønn som et virkemiddel både til å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft og også til å gi lønnsmessig uttelling for innsats og ansvar. Det er altså ikke noe galt med systemet. Systemet får derimot ikke anledning til å virke, fordi forhandlingsordningen fører til at det vesentligste av økonomien brukes til lavlønn og likelønn. Og selv om vi fullt ut ser at det i det offentlige er en betydelig lavlønnproblematikk som særlig

kommer til uttrykk i kvinnedominerte yrkesgrupper, er det uakseptabelt foross at våre grupper skal betale for det andre oppnår. Det burde også være uakseptabelt for den offentlige arbeidsgiverat lønnsgapet for langtidsutdannede i privat og offentlig sektor øker for hvert år som går.

Heldigvis er det mange som ser det urimelige i dette. Mange større bykommuner har gitt klart uttrykk for at de har behov for å kunne bruke lønn for å rekruttere og beholde kompetanse. Et utvalg i LO ledet av nestlederen Liv Valla, har også konkludert med at lønnsoppgjørenes innretning har gitt en skjev og uakseptabel utvikling. Dette siste måselvfølgelig sees i sammenheng med at LO nå frir til utdanningsgruppene. Det viktige er imidlertid erkjennelsen og ikkegrunnlaget for den.

Det er tradisjon i Norge for at konkurranseutsatt industri på en måte skal sette standarden for lønnsutvikling. Det bærer imidlertid galt av sted når den ramme man blir enige om i privat sektor, basert på hva konkurransevnen kan tåle, overføres ukritisk til offentlig sektor. Det blir enda galere når denne rammen brukes flatt for alle arbeidstakere i offentlig sektor.

Akademikerne har derfor den klare målsetting å forandre forhandlingsystemet. Vi har heller ikke tid til å vente på det offentlig oppnevnte utvalg som nettopp skal se på forhandlingsordningen og legge frem sin rapport i slutten av 2000. Vi vil kreve endringer nå. Akademikerne er i ferd med å konkretisere de krav vi skal reise ved oppgjøret neste vår og de virkemidler vi vil bruke for å nå våre mål. Vi vil ikke lenger sitte nederst ved bordet med luen i hånden og la andre bestemme hva vi skal ha.

Hans Petter Aarseth
president

Publisert: 20. oktober 1999. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.